

ROZPOZNAWANIE I KLASYFIKACJA problemów zdrowotnych związanych z narażeniem na zanieczyszczenie powietrza

Jak klasyfikować problemy zdrowotne związane z narażeniem na zanieczyszczenie powietrza?

Polska jest jednym z najbardziej zanieczyszczonych pod względem jakości powietrza krajów w Unii Europejskiej, co powoduje liczne – czasem nieoczywiste – skutki zdrowotne u pacjentów, począwszy od złego samopoczucia do poważnych chorób przewlekłych. Skala problemu sprawia, że uwzględnienie narażenia na zanieczyszczenie powietrza podczas diagnostyki i klasyfikacji problemów zdrowotnych staje się kluczowe.

Międzynarodowa Klasyfikacja Chorób (ICD) to przekształcanie terminologii medycznej na kody, które wspomagają organizację pracy, diagnozowanie oraz prowadzenie

badań statystycznych dotyczących chorób i śmiertelności. Odpowiednia klasyfikacja objawów według ICD przy narażeniu na zanieczyszczone powietrze jest ważna z wielu względów. Precyzyjna diagnoza pomaga pacjentom zrozumieć wpływ zanieczyszczenia powietrza na ich zdrowie i podejmowanie przez nich działań ochronnych. Ekspertom zdrowia publicznego umożliwia zbieranie danych na temat chorób związanych z zanieczyszczeniem powietrza, niezbędnych w monitorowaniu trendów zdrowotnych w populacji. Informacje te mogą także wspierać tworzenie polityk zdrowotnych i środowiskowych które mają na celu redukcję zanieczyszczenia i poprawę zdrowia ludności.

Jeśli podejrzewasz, że problemy zdrowotne Twojego pacjenta mogą wynikać z narażenia na zanieczyszczenia powietrza, możesz użyć odpowiedniego kodu ICD-10 (jako kod główny bądź kod dodatkowy):

Z58.1: Narażenie na zanieczyszczenie atmosfery

W klasyfikacji ICD-11 odpowiednikiem tego kodu będzie kod QD70.1: Problemy związane z narażeniem na zanieczyszczenia powietrza.

Jakie objawy mogą być związane z narażeniem na zanieczyszczenie powietrza?

Narażenie na zanieczyszczone powietrze prowadzi do rozwoju i nasilenia chorób układu krążenia, oddechowego, nerwowego, hormonalnego, przyspieszenia procesów starzenia czy nowotworów. **Szczególnie narażone na skutki oddychania zanieczyszczonym powietrzem są dzieci, osoby w podeszłym wieku, kobiety w ciąży, osoby z chorobami przewlekłymi oraz osoby w trudnej sytuacji ekonomicznej.**

U pacjentów krótkotrwałe narażonych na zanieczyszczenie powietrza mogą pojawić się:

- kaszel, ból i suchość w gardle, sploty oddech
- zaostrzenie przewlekłych chorób dróg oddechowych, takich jak astma czy POChP
- infekcje dróg oddechowych, w tym zapalenie oskrzeli i płuc
- objawy alergii
- wzrost ciśnienia tętniczego
- bóle i zawroty głowy
- zaburzenie funkcji poznawczych, spadek koncentracji
- obniżony nastrój, irytacja, stany depresyjne

Długotrwałe narażenie na zanieczyszczenie powietrza może prowadzić m.in. do:

- chorób układu krążenia, w tym choroby wieńcowej, miażdżycy, nadciśnienia, arytmii, udarów
- chorób układu oddechowego, w tym astmy i POChP
- zaostrzenia chorób przewlekłych
- infekcji dróg oddechowych
- nowotworów płuc i pęcherza moczowego
- zespołów otępiennych, w tym choroby Alzheimera
- cukrzycy

Należy pamiętać, że zarówno krótkotrwałe jak i długotrwałe narażenie na zanieczyszczenie powietrza może prowadzić do hospitalizacji wskutek zaburzenia rytmu serca, zawału serca, udaru, a nawet prowadzić do przedwczesnego zgonu. Liczba przedwczesnych zgonów każdego roku w Polsce wskutek zanieczyszczenia powietrza szacowana jest na ponad 40 tysięcy¹.

Co zanieczyszcza polskie powietrze?

Do najbardziej niebezpiecznych substancji dla człowieka zaliczamy pyły zawieszone PM_{2,5} (najdrobniejsze pyły mogące przenikać do wszystkich organów ludzkiego ciała) i PM₁₀, tlenki azotu, dwutlenek siarki oraz metale ciężkie i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, zwłaszcza benzo(a)piren (substancja silnie rakotwórcza) w pyłach PM₁₀. **Najwięcej zanieczyszczeń w Polsce pochodzi ze spalania węgla i drewna (oraz niestety i odpadów) w domowych piecach, a następnie z transportu i sektora przemysłowo-energetycznego.**

Co mogę zrobić jako lekarz/lekarka?

Sprawdzaj jakość powietrza w Twojej miejscowości, np. na platformach:

- **Airly** – inteligentny system monitorowania jakości powietrza - bazuje na normach jakości powietrza Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) z 2021 roku.
- **Strona Inspekcji Ochrony Środowiska** – monitoruje jakość powietrza, jednak uwzględniając obecne normy prawne, które są wyższe niż normy Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). Oferuje również informacje zdrowotne w zależności od poziomu zanieczyszczeń.

Przeprowadź z pacjentem wywiad ukierunkowany na możliwość narażenia na zanieczyszczenie powietrza, dopytaj np. o miejsce zamieszkania i pracę, o przebywanie na świeżym powietrzu, używanie w domu lub pracy kominków lub pieców węglowych, nasilenie objawów w dni o wysokim poziomie zanieczyszczeń powietrza lub stosowanie przez pacjenta oczyszczacza powietrza w domu/pracy.

¹European Environment Agency (2023), Poland – air pollution fact sheets

Jeśli podejrzewasz, że problemy zdrowotne pacjenta są związane z narażeniem na zanieczyszczenie powietrza, odnotuj to w dokumentacji stosując odpowiedni kod ICD-10: Z58.1 Narażenie na zanieczyszczenie atmosfery.

Dla ustalenia hierarchii rozpoznań (kod główny czy dodatkowy) **przeprowadź podstawową diagnostykę różnicową**, celem wykluczenia albo współistnienia innych przyczyn dolegliwości: zaostrzenie przewlekłej choroby dróg oddechowych (np. astma, POCHP), ostrego zakażenia dróg oddechowych (np. zapalenia oskrzeli, zapalenia płuc), narażenia na alergen (osoby uczulonej).

Edukuj swoich pacjentów o zagrożeniach dla zdrowia wynikających z krótko- i długoterminowego narażenia na zanieczyszczenia powietrza oraz o źródłach zanieczyszczenia powietrza w Polsce.

Poinformuj jak zmiany stylu życia mogą pomóc pacjentowi, np. unikanie wychodzenia z domu przy wysokim stopniu zanieczyszczenia powietrza, wymiana pieca na bardziej ekologiczny, korzystanie z masek czy oczyszczaczy powietrza z filtrem HEPA.

Dowiedz się więcej

[Chorzy na smog](#)
– Raport HEAL
Polska i Polskiego
Alarmu
Smogowego

[Zanieczyszczenie powietrza](#)
– infografika
z podstawowymi
informacjami

[Historia Maćka](#)
– pierwszy pacjent
w Polsce chory przez
zanieczyszczenie
powietrza

[Krótki kurs na platformie OpenWHO](#)
o wpływie
zanieczyszczenia
powietrza na zdrowie,
dla pracowników
ochrony zdrowia
(w języku angielskim)

Health and Environment Alliance (HEAL) to europejska organizacja non-profit analizująca wpływ środowiska na zdrowie obywateli Unii Europejskiej i sojusz ponad 90 organizacji reprezentujących lekarzy, pracowników służby zdrowia, pacjentów, ekspertów zdrowia środowiskowego i naukowców.

HEAL dziękuje za finansowe wsparcie Unii Europejskiej (UE) i Europejskiej Fundacji Klimatycznej, przekazane w celu powstania tej publikacji. Odpowiedzialność za treść ponoszą autorzy, a opinie wyrażone w tej publikacji nie muszą odzwierciedlać poglądów instytucji UE i grantodawców. Europejska Agencja Wykonawcza ds. Klimatu, Infrastruktury i Środowiska (CINEA) oraz podmioty finansujące nie ponoszą odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji zawartych w niniejszej publikacji.

Nr HEAL w rejestrze na rzecz przejrzystości UE: 00723343929-96

Więcej na:
www.healpolaska.pl
Kontakt:
info@healpolaska.pl